

N:o 18.

Ank. till Riksd. kansli den 9 maj 1891, kl. 5 e. m.

Första Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande n:o 7, i anledning af väckta förslag om ändringar i kongl. förordningen om försäljning af vin och maldrycker m. m. den 24 oktober 1885.

1:o.

Uti två inom Andra Kammaran väckta motioner n:is 25 och 166, har blifvit föreslaget, i den förstnämnda: sådan »ändring i bestämmelsen angående tillhandahållandet af maldrycker vid station å statens jernvägar, att magistrat och kommunalnämnd må, der oordningar af försäljningen uppstå, förbjuda utskänkning under annan tid, än då personförande tåg vid samma station gör uppehåll för att bereda resande tillfälle intaga måltider, -likasom försäljning må vara tillåten till de å hotellet boende resande»; och i den sistnämnda: att å statens jernvägar »dels antalet utskänkingsställen så vidt möjligt inskränkes, dels utskänkningen i öfrigt så ordnas, att ändamålet med den kommunerna medgifna rätt att sjelfva bestämma öfver eller rent af förbjuda sådan utskänkning mindre än hittills äfventyras, och att icke, såsom nu ofta är fallet *särdeles om sön- och helgdagar*, ordningens och nykterhetens upprätthållande försvåras eller rent af omöjliggöres i följd af utskänkningen vid ifrågavarande, privilegierade utskänkingsställen».

Bih. till Riksd. Prot. 1891. 8 Saml. 2 Afd. 1 Band. 11 Häft. (N:o 18). 4

Andra Kammarens andra tillfälliga utskott har i utlåtande n:o 2 (i samlingen n:o 19) först redogjort för de utaf motionärerna för deras förslag åberopade skäl samt för nu gällande lagbestämmelser rörande utskänknings- och alkoholskatten af vin och maltdrycker vid statens jernvägsstationer, äfvensom för innehållet af åtskilliga kontrakt emellan jernvägsstyrelsen och restauratörer vid jernvägsstationer och af de särskilda föreskrifter, som af jernvägsstyrelsen utfärdats angående utskänknings- och alkoholskatten af vin och maltdrycker vid en del stationer, hvarjemte utskottet vid sitt betänkande såsom bilagor, betecknade med n:is 1 och 2, fogat dels ett på underdånig framställning af utskottet utaf Kongl. Maj:t från jernvägsstyrelsen infordradt underdånigt yttrande af den 17 sistlidne april, dels ock ett utdrag ur ordningsregler, gällande för restaurations- och utskänkningsställe å vissa stationer vid statens jernvägar; och har utskottet derefter sig utlåtitt:

»Att de af motionärerna vitsordade missförhållanden, som härflyta af vin- och maltdrycksutskänkning å stationer vid statens jernvägar, ganska allmänt förekomma, har utskottet desto mindre skäl att betvifla, som liknande upplysningar äfven från andra håll kommit utskottet till handa. Dessa missförhållanden synas kunna förebyggas allenast genom ändamålsenliga och konsekvent tillämpade föreskrifter (ordningsregler) för utskänkningsrörelsens bedrivande samt, der oordningar likväl inträffa, genom samma medel, som författningsenligt kunna och skola i liknande fall vid all annan utskänkningsrörelse tillämpas och som i sista hand innebära förlust af en missbrukad utskänkningsrättighet. Hvarken det ena eller det andra af dessa botemedel lärer dock i behörig grad kunna komma till användning, så länge det beror helt och hållet på herrar distriktsintendenters och i viss mån äfven stationsföreståndares subjektiva meningar, *om* eller *hvilka* ordningsregler må finnas lämpliga att till efterrättelse fastställa och tillämpa. Och då — såsom ock i motionerna framhålles — kommunalmyndighet ej inom jernvägens område anses ega den i gällande allmän förordning samma myndighet tillförsäkrade, ingripande rätten, så är uppenbart, att desse kommunernas naturlige målsmän i afseende på upprätthållandet af allmän ordning och sedlighet här vid lag befinna sig ur stånd att förekomma de bedröfliga följderna af en rusdrycksutskänkning, hvilken i sjelfva verket kan alldeles neutralisera alla öfriga åtgärder, dem man i berörda syfte inom en kommun må vidtaga.

Granskar man de i bil. n:o 2 meddelade, vid vissa stationer gällande ordningsreglerna för utskänkning, finner man, att desamma sins emellan förete högst anmärkningsvärda skiljaktigheter med afseende på

så väl ändamålsenlighet som skärpa. Äfven om den förra egenskapen ej alltid och obetingadt må anses växa med den senare, torde dock vara gifvet, att der *så* lindriga och på en enda persons tillfälliga uppfattning beroende bestämmelser för utskänknigen gälla som, exempelvis, vid Hallbergs, Töreboda m. fl. stationer, der *kunna* oordningar vida lättare inträffa, än t. ex. vid Laxå station, hvars ordningsregler, särskildt punkterna 2:o och 4:o, synas, konsekvent tillämpade, innebära all den trygghet mot missbruk af utskänknigen, som öfver hufvud genom sådana regler torde kunna åstadkommas. — Att allra minst förhållandet kan anses vara tillfredsställande der, hvarest *alldeles inga* ordningsregler finnas, torde knappast behöfva framhållas.

Utskottet anser följaktligen i hög grad önskvärdt, att de allmän-giltiga ordningsregler för utskänknigen af vin och maltdrycker vid statsbanornas stationer, om hvilkas utfärdande jernvägsstyrelsen nu, enligt dess ofvan åberopade skrifvelse, fattat beslut, snarast möjligen må komma till stånd. Utskottet tror ock, att dessa ordningsregler skulle motsvara sitt ändamål, derest de blefve sammansatta af vissa bland de på olika håll redan befintliga reglerna, *särskildt att nämna dem, som gälla inom femte trafikdistriktet samt vid Laxå och Charlottenbergs stationer.*

För öfrigt hyser utskottet den mening, att för de fall då, trots ändamålsenliga ordningsregler, upprepade, af utskänkning föranledda oordningar vid eller i närheten af jernvägsstation förekomma, polis- och kommunalmyndighet må hafva befogenhet att mot denna liksom mot all annan utskänkingsrörelse ingripa och alltså till sist, med tillämpning af § 14 i kongl. förordningen den 24 oktober 1885, kunna beröfva dess innehafvare sjelfva den rättighet, för hvars utöfvande han visat sig olämplig. Att, till förfång för de resande, utskänknigen vid stationen genom en sådan åtgärd skulle komma att upphöra, torde ej behöfva befaras, ty, oafsedt att farhågan för utskänkingsrättighetens förlust i de flesta fall torde innebära tillräcklig maning mot samma rättighets missbrukande, lära personer aldrig komma att saknas, som äro hågade att öfvertaga en ledig utskänkingsrättighet.

Icke heller kan utskottet inse, hvarför eller i hvad mån, i händelse utskänknigen vid statens jernvägsstationer blefve i nyss berörda hänseende underkastad den allmänna förordningen angående försäljning af vin och maltdrycker, *deraf för statsbanorna skulle uppstå andra eller större olägenheter* än för de enskilda jernvägarne, hvilkas motsvarande utskänkingsrörelse från början blifvit bedrifven på basis af nämnda förordning.»

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt har utskottet hemställt: »att Andra Kammarén må för sin del besluta, att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller, att, sedan de af kongl. jernvägsstyrelsen i dess skrifvelse till Konungen den 17 april 1891 bebådade allmängiltiga ordningsreglerna för utskänkning af vin och maltdrycker å stationer vid statens jernvägar blifvit utfärdade, Kongl. Maj:t täcktes meddela nådig bestämmelse om att, der sådan utskänkning visar sig framkalla missbruk eller oordningar, vederbörande polis- och kommunalmyndighet må ega att ingripa på enahanda sätt, som gällande förordning angående utskänkingsrörelse stadgar för dylikt fall vid annorstädes idkad försäljning af vin eller maltdrycker».

Denna hemställan har Andra Kammarén den 6 i denna månad bifallit, hvarefter Andra Kammarens beslut, jemlikt § 63 riksdagsordningen, genom protokollsutdrag delgifvits Första Kammarén, som hänvisat ärendet till sitt tillfälliga utskott n:o 1.

Uti 22 § 2 mom. af kongl. förordningen angående försäljning af vin och maltdrycker stadgas, bland annat följande:

»Förordningen skall icke heller gälla för Stockholm, utan eger öfverståthållareembetet, med iakttagande deraf, att försäljningen till förtäring på stället af icke spirituösa drycker, om hvilka i denna förordning är fråga, må i hufvudstaden idkas endast efter dertill erhållet tillstånd, i öfrigt, med ledning af grunderna för denna förordning, meddela de närmare bestämmelser i ämnet, som kunna anses erforderliga. Likaledes skall styrelsen för statens jernvägstrafik ega att, med ledning af denna författnings grunder, meddela och tillämpa de närmare bestämmelser i afseende å försäljning af omförmälda drycker inom jernvägens område vid statens jernvägsstationer, som kunna af styrelsen anses erforderliga.»

Lika med Andra Kammarens tillfälliga utskott finner utskottet detta stadgande i fråga om försäljning af vin och maltdrycker vid statens jernvägsstationer icke kunna annorlunda förstås, än att förordningen icke gäller inom jernvägens område vid statens stationer, och att således polis- och kommunalmyndigheter vid derstädes bedrifven malt-drycksförsäljning icke ega den myndighet, som enligt 14 § dem i allmänhet tillkommer; men när jernvägsstyrelsen i dess ofvannämnda underdåniga skrifvelse förklarar sig hafva beslutit att, »efter det er-

farenhet vunnits om verkan af de mera detaljerade ordningsregler, som meddelats af intendenterna för femte och sjette trafikdistrikten, utfärda generella bestämmelser för samtliga restaurationer vid statsbanornas stationer, att träda i kraft i stället för de föreskrifter, som förut varit gällande», samt jernvägsstyrelsen icke läser underlåta att i de bestämmelser i ämnet, som sålunda äro att förvänta och hvilka, enligt 22 § 2 mom. i kongl. förordningen den 24 oktober 1885, skola meddelas med ledning af denna författnings grunder, intaga föreskrifter till förhindrande och beifrande af missbruk utaf de vid jernvägsstationer medgifna rättigheter till försäljning af ifrågavarande drycker och om polismyndighets rätt att i öfverensstämmelse med förordningens 14 § 4 mom. vid särskilda tillfällen och under vissa förhållanden ingripa, anser utskottet det icke vara nödigt att, innan sådana bestämmelser blifvit af styrelsen utfärdade och kungjorda, hos Kongl. Maj:t anhålla om det ifrågasatta tillägget till förordningen i ämnet; i följd hvaraf utskottet hemställer,

att Första Kammararen icke måtte biträda Andra Kammarens beslut.

2:o.

Vidare har till utskottet öfverlemnats Andra Kammarens, på framställning i samma utskottsutlåtande, äfvenledes den 6 i denna månad fattade beslut: att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller, att § 7 mom. 2 i kongl. förordningen den 24 oktober 1885 angående försäljning af vin och maldrycker m. m. må erhålla följande förändrade lydelse:

»Rättighet till utskänkning å passagerarfartyg sökes hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande i det län, der fartygets rederi har sitt hufvudsäte. Sådan utskänkning må endast ega rum till förtäring ombord å fartyget och må, under det fartyget ligger i hamn eller vid land, allenast ske till besättningen och till dem, som i fartygets restaurationslokal intaga måltid; egande Kongl. Maj:ts befallningshafvande att jemväl i öfrigt beträffande utskänkingen föreskrifva de inskränkingar, som kunna finnas nödiga.»

Detta Andra Kammarens beslut öfverensstämmer med det af Riksdagen, på förslag af bevillningsutskottet, i dess betänkande n:o 7, fattade beslut i fråga om utskänkning af bränvin, hvilket förslag bevillningsutskottet motiverade dermed, att det vore uppenbart, att ett af

konungens befallningshafvande meddeladt tillstånd till utöfvande af utskänkning å passagerarfartyg icke borde medföra rättighet att å ort, der fartyget för lastning eller dylikt ändamål qvarlåge, drifva utskänkingsrörelse för ortens befolkning, utan egentligen endast att utskänka bränvin till fartygets passagerare och besättning.

Detta skäl synes utskottet ega giltighet lika väl i fråga om utskänkning af vin och maltdrycker som om bränvinsutskänkning; och får utskottet alltså hemställa,

att Första Kammaren måtte biträda Andra Kam-
marens beslut.

Stockholm den 8 maj 1891.

På utskottets vägnar:

L. W. LOTHIGIUS.